

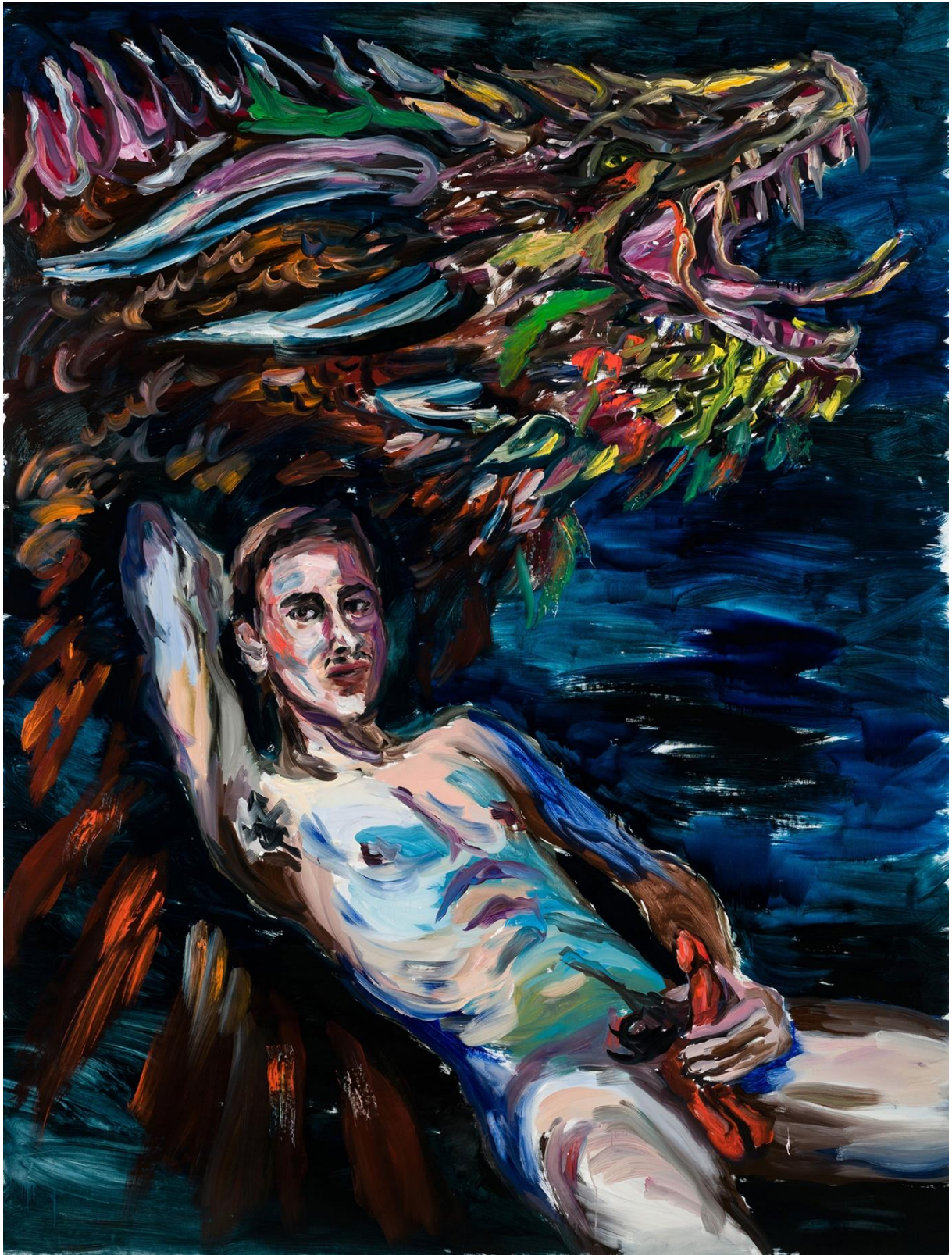
Mestermunkáról

A kezdetek kezdetén, gyerekként, a fával, a földdel, lennel és más textilekkel való fizikai találkozás, ezen anyagok életszerűségének megtapasztalása később a félelem legyőzéséhez vezetett, mert ugyan mi különbség van a nedves, göröngyös feketeföld, kéz általi szétkenése és összetapadt fekete porfesték olajokkal való kikeverése és szintén kéz általi lenvászatra kenése között? Hiszen a földművelés, az asztalos munka mellett a festészet is ősi természetes ember tevékenység. Az oladi disznóöléseknél a hajnali fagyban úszott a malac véréből az egész udvar, a vér folyt ki az utcára és mocskos vérszag terjengett, a macskák a garázs előtt nyalogatták az elhajított beleket. A disznóból kifolyó alvadt vért krapplakkból, angolvörösből, feketéből, kadmiumból keverem ki és sokkal több festőszert adok hozzá, hogy úgy folyjon, mint ahogy a sűrű disznóvérnek folynia kell, ahogy az oladi disznóöléseken is folyt.

Zánkán a régi szocialista gyermeküdülőben, ott azt mondták nekem a nagyobb fiúk, hogy a szállást és a menzát összekötő bozótosban mérges kóbrák, viperák vannak, és hogy mindig legyen nálam bicska, mert ha megmar a kobra, rögtön ki kell vágni magamból azt a húsdarabot, ahol megmart, hogy a mérge ne terjedjen szét. Mivel nekem nem volt bicskám, mindig futva közlekedtem az étkezésekhez vezető ösvényen. Ezek a kóbrák földzöld színűek és sárgán csillog rajtuk a fény, fekete csíkjaik és hosszú vörös lógó villás nyelvük, a lógó vagy félig lógó farkú fiú vállán ülnek, amint a vörös vagy fekete bazalt kövek mellől nézi a hullámzó tavat, a viharjelzőt, a villámokat. Önarcképeimen a barnászörös krétát kentem szét a mellkasomon, összekötöttem a számat és a szívemet vagy más belső szerveimet egy vonallal. Ezek a felsőtestben elfolyó folyadékok eloszlásáról szólnak. Máskor a számat és a farkamat kötöttem össze ezzel a vonallal. A hattyúk, pávák belső szerveit festettem, elvadult lila nyakláncokként futottak végig a szárnyasok nyakán az erek, lógó kipirosodott herékként lifegett a kakas toroklebernyege. A marha levágott a lábait ég felé feldobta, kibomló, vérrel átitatott szervei, folynak lefelé, mint, ahogy a vulkán oldalán folyik a krómvörös magma.

„S még a szekvenciába olyan késő belépő művek, mint Dallos Ádám 2005-ös önarcképei is, Arnulf Rainer erős hatását jelzik a pályakezdő művészre. (Ugyanakkor az *Önarckép VI.* szoros hatás-rokonságban áll Mednyánszky László 1911-1913-as híres *Csavargófej-tanulmányával*, amely *Sebesült* néven is ismert, s a néző még azt is gondolhatná, hogy annak „rozsdavörös, barnás piszkos-vörös” árnyalatát idézi a fotó barnás színezése és pink átfestése.)...Az egyik az, hogy amikor egy eljárás a művészi nyelv elemévé válik és elterjed, nem föltétlenül kell már közvetlen hatásokat, filológiaiilag feltárható kapcsolatokat keresni. Az is lehet, hogy Dallos Ádám tizenkilenc éves korában, amikor említett önarcképeit alkotta, egyetlen Rainer-művet sem ismert, de Rainer újítása – ahogy mondani szokták- benne volt a levegőben...Ez a lehetőség, a rongálás átcsapása végleges megsemmisítésbe, a felszabaduló destruktív energiák táplálója. Minden megrongált önarcképen jelen van az öngyilkosság kérdése²⁹.”

²⁹ Radnóti Sándor: Felületkínzás, arcrongálás A múlt szabadsága / válogatás Alföldi Róbert fotógyűjteményéből.

40. ábra Dallos Ádám: Fiú sárkánnyal, 2018, 200x160cm, olaj, vászon

Mestermunkámat a 2020-2022 között készült festményekből válogattam össze, ezen időszakban pávákból, hattyúkból, bikákból álló csoportképeket festettem, és a kékek és a vörösek dialógusára építettem fel színcsoportjaimat.

Az egyik vijjogó páva az alatta fészkelődő bőr nélkül, izomrostokból felépített lógó heréjű ember felé tátja nyitott csőrét. Míg a háttérben az égei tenger hullámzik a tiszta párizsi kék és ultramarin kékek keverékéből, addig az izomalakon nagy fekete erek futnak végig, szíve és belei körül, karjain. A páva szárnyaiból és farktollaiból összefüggő vörös köntöst alakítottam, erre kerültek a pávaszemek és ebből bújnak ki a péniszek, mint kúszó növényeken az új hajtások. A péniszeken is koromfekete erek futnak. A nedves festékbe késsel belekarcoltam, ez a karc visszaveszi a vászon színét a festéktől, anyagszerűen rajzolja meg a bikák, szárnyasok izomrostjain, az izomkötegek felett futó hártján a vékony húrokat. A pávákat, hattyúkat bikák követték, bőrük le van nyúzva, csak a vörös izomrostjaik látszanak, bőrnélküliségükkel válnak meztelenné. Hárman csókoloznak, két bikafejű, egy lófejű. Az alsó, nagyfejű bika sötétpiros palástot kapott lehántott bőréből, erre a palástra fekteti péniszét a felette tornyosuló lófejű és a sárgaszemű bikafejű.

„A bika csókja Európé mítoszának szerves része: itt azonban ez a mítosz az önfelszámolás áldozata lesz, ebben a világban ugyanis nincs nő, legfeljebb nőies, a bika pedig csak látszatra agresszor, valójában saját vágyainak „gyenge” és gyengéd rabja. Kezdhetjük rögtön a Minotaurusznál is: Dallos noha a testet hibridizálja, átszerkeszti az anatómiát, nem teremt rejtélyes, félelemmel teljes labirintusokat, hanem látványszínházat kínál, ahol az önmagába zavarodott, megakasztott átváltozásokat gyártó, meghibásodott mitológiai gépezet tombol. Az antik isteni attribútumok (Héra pávája, Apolló hattyúja, Zeusz sasa) egyidőben szinte látványosan stigmatizálták a Dallos-képeket. Most is jelen vannak: az egyik festményen például kecses pávák etetnek egy hatalmas bikát. De ezek a pávák nem „azok” a pávák, ugyanis, hatalmas emberi falloszuk van, ötvözetlények, potenciaszörnyek, poszthumán húsvirág-monstrumok. A tiszta állatiság nem létezik, a szervkölsönző döbbenetanatómia elmossa a határt ember, állat és növény között, és minduntalan kimozdítja az antropomorf hierarchikus látás fókuszait is³⁰.”

A kék-vörös pávák, bikák utáni sorozatom a Rudas fürdőben játszódik. 2021-ben festettem őket Ausztriában, Krems an der Donauban. Statikusan, szimmetriában kezeltem a figurákat, egyedül, ketten vagy hárman térdig állnak a fürdő legnagyobb medencéjében, péniszüket kezükben tartva a víz alól felbukó cápák, bikák szájába vizelnek. A háttérben érzékeltetem a Rudas fürdő csaknem ötszáz éves köveit, erőteljes oszlopait, a kupola színes üvegberakásain beszűrődő színes fénysugarak (zöld, piros, kék) reflexeit, ahogy a testekre vetülnek. Mint Halász Károly esetében is, számomra is nagyfokú inspirációt jelent a budapesti fürdőkultúra, ami az 1930-as években kedvelt meleg célponttá tette Budapestet, mint kozmopolita desztináció. A férfi fürdők már akkor, a harmincas években, a szocializmusban és a jelenben is az angolul úgynevezett 'gay cruising places' kategóriába tartoztak, ahová meleg férfiak a gyors kielégülés reményében járnak, a tiltott vadászat izgalmát keresve.

³⁰ Csehy Zoltán: Potenciaszörnyek mitológiai színháza, Dallos Ádám: A bika csókja <https://balkon.art/home/potenciaszornyek-mitologiai-szinhaza/> (2022.09.20.)

41. ábra Dallos Ádám: Cím nélkül, 2010, olaj, vászon, 160x200 cm

42. ábra Dallos Ádám: Cím nélkül, 2010, olaj, vászon, 200x160cm
magángyűjtemény

43. ábra Dallos Ádám: Cím nélkül, 2010, 160x200cm, olaj, vászon
fotó: Áment Gellért

44. ábra Dallos Ádám: Penises growing on peacock's wings, 150x190cm, olaj, vászon
2020, fotó: Áment Gellért

45. ábra Dallos Ádám: Bulls Licking Each Other's Face, 2020, 200x150cm, olaj, vászon
fotó: Áment Gellért

46. ábra Dallos Ádám: Urinating into the Mouth of a Bull with a Bleeding Nose (Rudas Series) 200x140cm, olaj, vászon,
fotó: Áment Gellért

47. ábra Dallos Ádám: Urinating into the Mouth of a Shark (Rudas Series) 200x160cm, olaj, vászon
fotó: Áment Gellért

„képeit valóban láttam, nem is tehettem mást, mert órákon át szemben ültem velük Szigetiéknél, s miközben kérdeztek és beszéltem, jártam a szemem rajtuk, holott másról jártam, a számat. Ezt már mi csak így csináljuk, néző emberek. Nem annyira tárgyuk vagy témájuk volt számomra érdekes, hanem inkább a festészeti módjuk. Az expresszív festészetnek hazánkban alig van hagyománya, becsülete még kevesebb. Nálunk még Kokoschkát sem igen szívelik, hát még a nyersebbeket, a nála is vadabbakat. Maga elég nagy vadóc. A fiatal Pór Bertalan használt ilyen színeket. A hatvanas évek végén Sváby festett ilyen vehemenciával³¹.”

Nádas Péter

³¹ Nádas Péter email Dallos Ádámnak 2017.12.10